

ugovorile prijevoz uz uvjet da se iskrcaj tereta vrši slobodno od rizika i troška za brod. Prema tome, primalac tereta bio je dužan dokazati da su sporne vreće bile oštećene već u brodskom skladištu, a da oštećenje nije nastalo tek u toku iskrcaja, kako to tvrdi zapovjednik broda. S obzirom da takvih dokaza nije dao, sud je tužitelja s tim djelom tužbenog zahtjeva odbio.

Z.R.

B/ Odluke stranih sudova i arbitraža

PRVOSTEPENI SUD ENGLLESKE
/Trgovački odjel/

Presuda od 25.II 1963.

Vlada Ceylona c/s Chandris

Odmjeravanje troškova arbitraže - Arbitri su zastupnici stranaka - Nadarbitar je dužan odmjeriti troškove arbitara i svoje, prema načelima po kojima postupa sud, ili da prepusti odmjeru troškova sudu

Između vlade Ceylona kao naručitelja prijevoza i brodovlasnice Eugenije Chandris nastao je spor radi pre-kostojnica i naknade štete radi manjaka i oštećenja tereta, kojega je iskrcavanje dovršeno u Colombu 8.XI 1958. Tužena brodovlasnica postavila je svoga arbitra 30.I 1959, a tužiteljica je odredila svoga arbitra 26.II 1959. Arbitri su se sastali 2.VI 1961. i izmijenili dokumentaciju svojih stranaka, pa kako su došli do zaključka da se neće moći složiti, izabrali su pismom od 9.VI 1961. nadarbitra. Na raspravi od 5.VII 1961. zastupali su arbitri svoje stranke, ali na toj raspravi došlo je samo do odgođe, a na drugoj, meritornoj, raspravi od 26.VII 1961. pokraj arbitra tužene bio je prisutan i pravni zastupnik tužene. Na toj drugoj raspravi pravni zastupnik tužene predao je za vrijeme rasprave dokumentaciju svoje stranke nadarbitru, a iza zaključene rasprave, no još u prisustvu arbitra tužene, arbitar tužiteljice predao je svoju dokumentaciju nadarbitru, ali tako da pravni zastupnik tužene to nije vidio. Arbitar tužene, iako prisutan, nije obratio pažnju na to, jer su se oba arbitra u tom času kod nadarbitra interesirali za to da im prizna honorare koje su oni smatrali primjerenima. Pravni zastupnik tužene tražio je da nadarbitar formulira svoju odluku tako da fiksira pravno pitanje /"special case"/ za sud donošenja svoje odluke, ali je on to odbio. Sud je /odnosno sudski referent - "Master"/ to njemu ipak naredio 24.XI 1961. Tek 14.VI 1962. /tri i pol godine nakon sastava arbitraže/ nad-

arbitar je donio svoju odluku, kojom je tužiteljica dobila spor, zavisno od pravnog pitanja. Tu odluku tužena je napala i kod toga napose istakla da njoj nisu bili saopćeni dokumenti koji su se nalazili u onom svesku spisa, koje je tužiteljčin arbitar predao nadarbitru nakon zaključenja rasprave od 26.VII 1961. Osim toga ona je smatrala da je nadarbitar povrijedio svoje dužnosti /"misconduceted himself"/ time što si je odmjerio honorar od 172 funte za raspravu koja je trajala četiri sata /vrijednost spora je bila 6.767 funti/, i što je arbitrima priznao honorare koji su ukupno iznosili 342 funte.

Sudac /Megaw/ stao je na stajalište da je nadarbitar ispravno postupao kad je smatrao da tuženu dovoljno zastupa njen arbitar prilikom preuzimanja dokumentacije od tužiteljeva arbitra, premda je postojao i pravni zastupnik, jer je doista takva praksa u arbitražama. Doduše u prisutnosti pravnog zastupnika ovlaštenja arbitra kao zastupnika stranke ne dolaze u obzir, ali u odsutnosti pravnog zastupnika arbitar ima sigurno ovlaštenje da svojim prisustvom učini dopustivim da nadarbitar može preuzeti dokumentaciju od protustranke. Uostalom arbitar tužene je u više navrata, pa i na raspravi od 26.VII 1961. nastupao kao njen zastupnik, dakle čak i u prisutnosti pravnog zastupnika, pa je prema tome sudac prihvatio da u tom pogledu nisu povrijedjena načela kojih se arbitraže moraju pridržavati jednako kao i sudovi da se dokazi ne smiju preuzimati bez prisustva druge stranke i bez davanja mogućnosti protustranci da pogleda te dokaze.

Glede drugog pitanja, naime troškova, sudac je stao na stajalište da je sud nadležan /"has jurisdiction"/ da ispita pretjeranost troškova, temeljeći to na izreci suca Saltera u *Appleton v. Norwich Union Fire Insurance Society, Ltd.* 1922, a i na odredbi čl.19, st.1 *Arbitration Acta, 1950.* prema kojoj, ako je nadarbitrova odluka položena u sud i nježno izdavanje uvjetovano plaćenjem honorara arbitraže, stranka može položiti u sud odgovarajuću svotu i tražiti da sud trošak odmjeri. Tužena je isticala da je trošak nesumnjivo pretjeran, jer se radilo o arbitraži po *Gencon* čarter partiji, prema kojoj arbitri i nadarbitar moraju biti članovi *Baltica*, koji se bave brodarstvom ili žitnom trgovinom, pa prema tome ne zavise od svojih arbitarskih honorara. To sudac ne smatra odlučnim, jer prema njegovim riječima izgleda da smatra da je danas arbitražna funkcija na neki način postala barem nusprofesija. Isto tako nije se htio izraziti o tvrdnji tužene da bi primjereni honorar bio 25 guineja na dan. Medjutim razlog zbog kojega je sudac smatrao da nadarbitar nije pravilno postupao bio je što je bez ispitivanja prihvatio iznose koje su mu arbitri naznačili kao svoje honorare, iako je njegova dužnost prema čl.18, st.1 *Arbitration Acta* da te troškove odmjeri /"tax or settle"/. Tako isto bio bi dužan da postupa i sa

svojim troškovima. Kako on to nije učinio, počinio je tehničku pogrešku /"technically misconduct"/, ali je sudac otklonio da stavi van snage arbitarsku odluku zbog toga što ipak smatra da je nadarbitar htio u pravilnom sudačkom duhu odmjeriti troškove /"in a proper judicial spirit"/ mada je polazio s krivih i nesretnih pretpostavaka kod fiksiranja troškova.

Sudac je obim strankama dopustio žalbu i produžio im rok za najavu žalbe na šest tjedana, a o "special case" će se naknadno rješavati.

/LLLR 1963,1, str.214/

E.P.

Bilješka. - Londonske arbitraže često ugovaraju i naša poduzeća, napose u pomorskim kupoprodajama i charter-partijama. Radi toga je i za njih zanimljivo stajalište suda, koji je smatrao da je trošak arbitraže u iznosu od otprilike 10% vrijednosti spora pretjeran. Međutim kod toga treba istaći da sud u svojim izvodima uopće ne dira pitanje vrijednosti spora, nego prije svega napor i vrijeme koje su arbitri i nadarbitar utrošili na sporni slučaj. Na koncu svoje presude sudac je još istekao i to da kod arbitara treba razlikovati njihove honorare za vrijeme kad djeluju kao suci, tj. prije nego izaberu nadarbitra i poslije toga kad djeluju kao odvjetnici stranaka. Sigurno je da će ova odluka, ukoliko ostaje i na Apelaciji, biti direktivna za pitanje troškova, i da će se u buduće arbitri i nadarbitri kloniti toga da samostalno sebi odmjere znatnije troškove, osim, dakako, u slučaju sporazuma stranaka u tom pogledu. Sudac se izrično klonio svake izreke koja bi mogla izgledati kao sklonost tarifikiranju arbitarskih honorara, jer će sudski postupak odmjere troškova biti kontradiktoran, i prema tome će uvijek konkretni honorar zavisiti od posebnih okolnosti svakog slučaja.

E.P.

PRVOSTEPENI SUD, Manchester

Presuda od 22.III 1963.

Chisholm c/a British European Airways

Odgovornost zračnog vozara u prijevozu putnika - Prema čl. 20 Varšavske konvencije od 1929. vozar ne odgovara za svaku nezgodu koja se mogla izbjeći, nego samo ako je došlo do nezgode kad vozar nije primijenio razboritu pažnju

Tužiteljica je putovala na zrakoplovu tužene iz Engleske u Španjolsku 20.VI 1959. kad je na visini Pireneja